Õppekava arendus

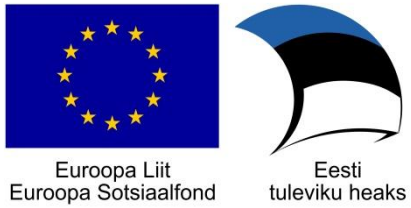

Ülle Liiber

Õppekava kui kokkulepe ja ajastu peegeldus

- Riiklik õppekava on peegeldus sellest ajast, milles see on koostatud ja kirjutatud – valitsevast mõtteviisist ja inimkäsitusest, pedagoogilistest arusaamadest, ühiskondlikest rõhuasetustest ja kitsaskohtadest.
- Õppekava kajastab ideaalis sotsiaalset kokkulepet, seda, mis on oluline ja kuidas seda saavutada.

(Einike Pilli, Väljundipõhise õppekava koostamine, 2009)

- Õppekava on ühiskonnas oluline võimu instrument, ideoloogilise võitluse objekt, sest õppekava ametliku dokumendina suurendab kellegi mõjuvõimu ning eelistab kellegi (äri)huve.

Õppekava olemus

Tuntud õppekava teoreetiku H. Taba järgi on õppekava **õppimise plaan** mis määrab

- õpetatavad ained,
- nende põhisisu (teemad ja mõisted) ja
- eeldatava minimaalse õpitulemuse (haridusstandardi).

(Hilda Taba, Curriculum Development: Theory and Practice. 1962)

Õppekava olemus

Õppekava võib vaadelda kui **pidevalt arenevat süsteemi**, mis koosneb neljast omavahel tihedalt seotud komponendist.

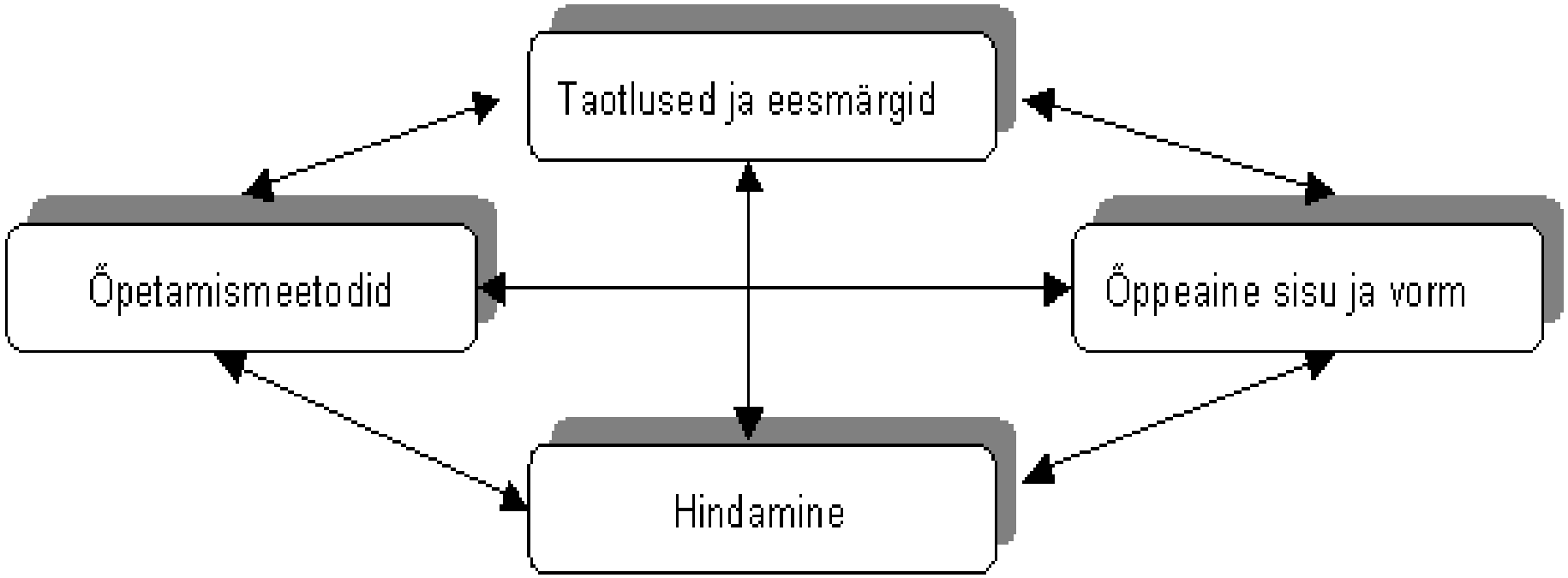

Õppekava tüübid

Ainekeskne õppekava

- Õppematerjali sisu on esitatud ainete kaupa
- Õppeainete integratsiooni peetakse ebaoluliseks
- Õppimise eesmärgiks peetakse heade ainealaste teadmiste saamist, oskused ja hoiakud on teisejärgulised
- Õppematerjali on raske igapäevaeluga siduda
- Õpilaste individuaalset eripära ja eri õpistiile on raske arvestada

Siiani on meil valdavalt olnud ainekesksed õppekavad.

Kompleksõppekava

- Lähedased õppeained koondatakse üheks valdkonnaks, mille vahel toimub tihe koostöö (loodusained, sotsiaalained)
- Õppimise eesmärgina nähakse arusaamise kujundamist, seoste nägemist, tervikpildi andmist ühest valdkonnast
- Õppesisu valik on paindlikum, saab siduda igapäevaprobleemidega, lähiümbrusega.

Meil näiteks algkooli loodusõpetus või kodulugu.

Probleemikeskne õppekava

- Õppematerjali valikul lähtutakse õpilaste huvist ja sisemisest motivatsioonist
- Õppematerjal esitatakse ühiskonnas valitsevate aktuaalsete probleemide kaupa
- Õppimise eesmärgiks on ühiskondlike väärtuste ja arenguperspektiivide käsitlemine probleemide analüüsi ja lahendamisena.
- Õppetegevus planeeritakse koos õpilastega.
- Õpilased töötavad palju iseseisvalt.

Probleemikeskne õppekava

Kaasnevad raskused:

- Õpetaja peab olema väga hea ettevalmistusega (mitme aine õpetaja)
- Mitmekesine õppevahendite olemasolu

(teatmeteosed, laboriseadmed, arvuti jne)

- Paindlik õppetöö korraldus (loobumine traditsioonilisest koolitunnist)

Õpilaskeskne õppekava

- Õppekava luuakse täielikult õpilaste huvidest ja vajadustest lähtudes.
- Õppetöö ei ole rangelt ette planeeritud, pidevad muutused on tavalised.
- Õpitegevusi plaanivad õpilased ja õpetaja ühiselt.
- Nõuab õpetajalt väga häid nii aine- kui psühholoogia-alaseid teadmisi.

Alternatiivpedagoogika, Waldorf-koolid

Õppekavade jaotus hariduse sisu alusel

- **Entsüklopeediline õppekava**

  sisaldab palju erinevaid õppeaineid, mis võimaldavad teadmisi ja oskusi omandada paljudelt aladelt. Õppeainete arv eri kooliastmetes varieerub 8-15. Valikaineid on vähe.

- **Tuumõppekava**

  sisaldab enamasti 3-4 õppeainet, milleks on tavaliselt emakeel, matemaatika, *science* ehk loodusõpetus ja sotsiaalaine.

  Ülejäänud õppeaeg täidetakse valikainetega.

Õppeainete sisu esitamine

- ***Lehrplan*-tüüpi õppekava**
  - õppeainete kaupa on täpselt ette kirjutatud, mida tuleb ainetundides käsitleda,
  - näidatud on teemad, alateemad, isegi põhimõisted, keeleainetes vahel isegi sõnaloendid, geograafias nomenklatuur jne.

- ***Curriculum*-tüüpi õppekava**
  - piirdutakse olulisemate teemade ja alateemade loeteluga,
  - põhiteadmisi illustreeriva materjali valik jääb õpiku autorile ja õpetajale vabaks.

Senine teekond

1993-1996 uue õppekava ettevalmistamine

- **1996. võeti vastu Eesti oma õppekava**.
  Peagi leiti, et see on liiga mahukas, puudub ainetevaheline integratsiooni jne.
  2000. hakati tegema uut õppekava (TÜ Õppekava arenduskeskus).
- **2002. kinnitati uus õppekava** (natuke uuendatud versioon)
  2003. uus leping TÜ-ga – tähtajaks aasta 2005.
  2004. TÜ-ga paralleelselt teeb õppekava kirjastus Avita.
  2005. õppekava tegemine antakse REKK-i kätte, valmib üldosa tööversioon.
  2006. õppekava uus versioon REKK-i ja TÜ koostöös. Ei kinnitatud.

Senine teekond

2007. tellimus uuele õppekavale
2009. uus õppekava ootab jälle vastuvõtmist.

- **2010. jaanuar kinnitatakse uus õppekava**
  2014. tehakse väikesed parandused õppekavades
  2017……. Õppekava uuendamine

Õpitulemused põhikoolis

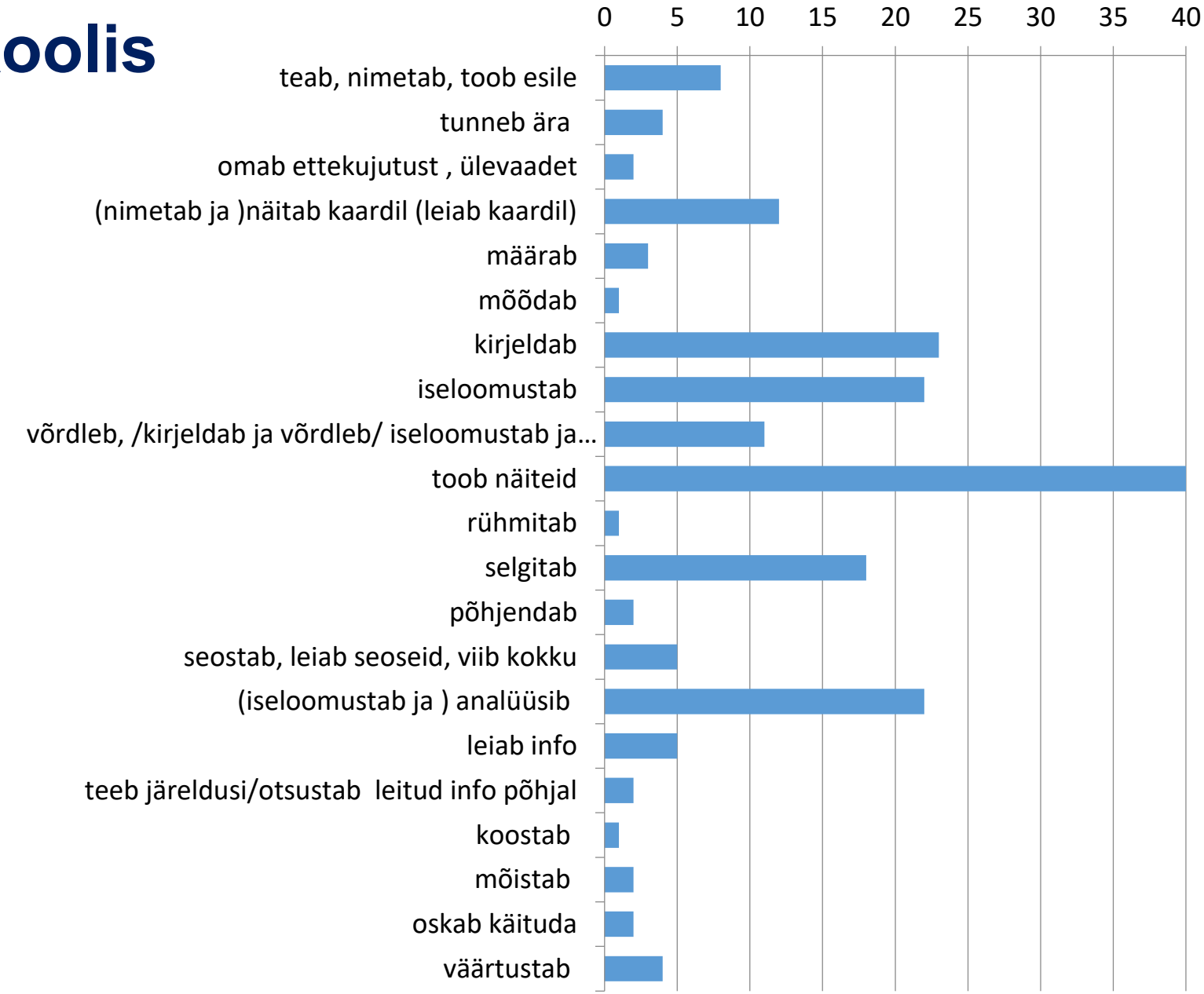

Õpitulemused gümnaasiumis

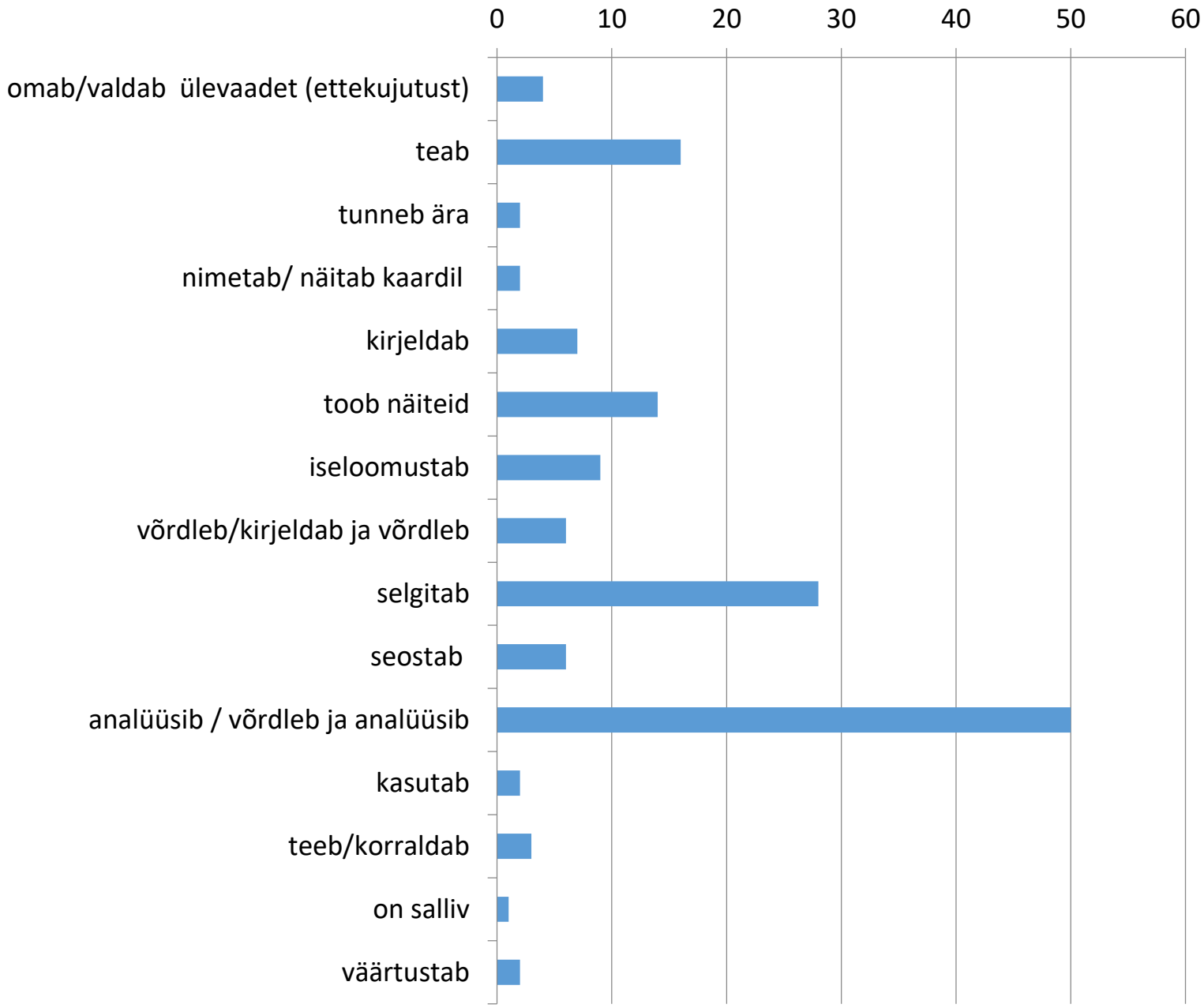

Õpitulemuste sõnastamine

- Lisaks valdkonnapädevustele:
- 1. jälgib ja analüüsib kodukohas, Eestis ja mujal maailmas nii looduses kui ühiskonnas toimuvaid nähtusi ja protsesse ning kasutab nende selgitamisel korrektselt geograafiaalast sõnavara;
- 2. märkab ja sõnastab igapäevaeluga seotud geograafiaalaseid probleeme, pakub neile lahendusi ning teeb põhjendatud otsuseid.
- 3. analüüsib ja tõlgendab probleemide lahendamisel kaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, oskab neid ise koostada;
- 4. analüüsib inimtegevuse ja looduskeskkonna vahelisi seoseid ja vastastikmõjusid ning mõistab loodusvarade jätkusuutliku kasutamise olulisust;
- 5. viib läbi geograafiaalaseid uuringud: sõnastab uurimisküsimusi, planeerib uuringu, kogub või leiab vajalikud andmed, interpreteerib neid ja teeb järeldused.
- 6. väärtustab looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
- 7. teab loodusprotsessidega kaasnevaid ohtusid ja oskab ohu korral käituda

Õpitulemuste sõnastamine

- 1. leiab probleemi lahendamiseks sobiva kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli;
- 2. kasutab kaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid info leidmiseks, objektide ja nähtuste iseloomustamiseks, võrdlemiseks, analüüsimiseks, põhjendamiseks, järelduste ja otsuste tegemiseks;
- 3. koostab lihtsa kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli;
- 4. selgitab ja seostab omavahel erinevaid geoloogilisi protsesse: laamade liikumine, vulkanism, maavärinad, pinnavormide ja kivimite teke ning muutumine;
- 5. selgitab geoloogiliste protsesside ja inimtegevuse vastastikust mõju;
- 6. mõistab loodusvarade jätkusuutliku kasutamise olulisust;
- 7. omab ülevaadet geoloogiliste protsesside levikust ja pinnavormide paiknemisest
- 8. teab geoloogiliste protsessidega kaasnevaid ohtusid ja oskab ohu korral käituda
-